

ปัจจัยเชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติ และพฤติกรรม
ตามบทบาทของครุณักวิจัย
Causal Factors of Ethical Attitude's and Behavioral Identity Based on
Researcher-Teacher's Role

วรรณะ บรรจง¹ สมเจตน์ ผิวทองงาม² ภวิกา ภักษา³ และนิรมล จันท์สุวรรณ⁴
วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี² โรงเรียนสตรีปากพั่น³ และทัณฑสถานวัยหนุ่มภาคใต้⁴
Wanna Banchong¹ Somchat Phiutongngam² Pawika Paksa³ และNiramol Jansuwan⁴
College of South Technology¹ Suratthani Rajbhat University² Satree Pakphanang School³ and Youth Penitentiary
Nakhon Si Thammarat⁴
Corresponding Author E-mail : Wanna.b@sct.ac.th, Somchat.phisru.ac.th

(Received: 14 August, 2024; Edit: 22 September, 2025 ; accepted: 22 September, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติ และพฤติกรรมตามบทบาทของครุณักวิจัย 2) ศึกษาอิทธิพลหลักและอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ระหว่างการมีสติรู้คิดการถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันฝึกหัดครูและการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทของโรงเรียนที่มีต่อเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติ และพฤติกรรมตามบทบาทของครุณักวิจัยจากโมเดลที่ตรวจสอบความตรงแล้ว และ 3) เปรียบเทียบความแตกต่างของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติ และพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ครุณักวิจัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาครูกับครูประจำการและอธิบายว่าประเภทครูเป็นตัวแปรกำกับเส้นทางอิทธิพลใดในโมเดล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาครู ชั้นปีที่ 5 จำนวน 360 คน และครูประจำการ สังกัด สพฐ. จำนวน 360 คน รวม 720 คน ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมโดยใช้เครื่องมือวัด จำนวน 16 ฉบับ มีค่าความเที่ยงระหว่าง .693 ถึง .938 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาเพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและการแจกแจงของตัวแปรด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ส่วนการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติและพฤติกรรมใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรภายนอก ได้แก่ การมีสติรู้คิด การถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันฝึกหัดครู การมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทโรงเรียนส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อตัวแปรภายใน ได้แก่ เอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติและพฤติกรรมบทบาทของครุณักวิจัย ซึ่งตัวแปรสาเหตุมีอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรผล และไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการมีสติรู้คิดกับการถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันฝึกหัดครูและการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทโรงเรียนที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติต่อพฤติกรรมบทบาทครุณักวิจัย ส่วนผลการศึกษาอิทธิพลมีลักษณะโครงสร้างเป็นแบบเดียวกันและมีค่าพารามิเตอร์ของเมตริกซ์ อิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรแฝงภายในและตัวแปรแฝงภายนอกไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : เจตคติ, ครุนักวิจัย, ปัจจัยเชิงสาเหตุ, เอกลักษณ์ทางจริยธรรม

Abstract

The objectives of this study were to: 1) develop and examine the validity of a model entitled the causal factors of moral identity, attitude and behavior of teacher-researcher 2) study main effect and interaction effect between socialization consciousness of institute of teacher education and relationship within school context toward moral identity, attitude and behavior of teacher researchers through the model and 3) compare whether student-teachers or in-service teachers affecting the model. The sampling were 360 student teachers in year 5 and 360 in-service teachers under the OBCE total 720, selected by using multi-stage sampling. Data were collected by using 16 measuring tools along with precision value 693 - .938. Data were analyzed by using descriptive statistics for sampling groups, statistic program for the distribution of variables and for relationship.

The results found that external factors which were consciousness, socialization and relationship within school context significantly affected internal factors which were moral identity, attitude towards teacher-researcher's behavior. Independent variables positively affected dependent variables. And there was no relationship between consciousness and socialization from institute of teacher education and relationship school context affecting moral identity, attitude towards teacher-researcher's behavior. By analyzing the invariance of the model, it showed the same structure as while there were no difference in matrix parameter, independent variables and dependent variables.

Keywords : Attitude, Causal Factor, Ethical Identity, Teacher-Researchers

บทนำ

การพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะเฉพาะของการเป็นวิชาชีพนั้นก็คือการพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นครูที่มีเอกลักษณ์ เพราะการที่ครูมีเอกลักษณ์ของวิชาชีพครูอย่างเข้มแข็งนั้นค่อนข้างเปลี่ยนแปลงยาก ทำให้ครูได้นำไปใช้ที่จะสะท้อน ความเป็นตัวตนออกมาในการประกอบวิชาชีพครู (Martins and Carvalho, 2013) โดยมีจริยธรรมกำกับเพื่อให้เกิด พฤติกรรมที่ดี ที่ควร ย่อมก่อให้เกิดผลดีแก่ตนเองในการปฏิบัติงาน การที่ครูจะปฏิบัติงานภายใต้การมีคุณธรรมและ จริยธรรมย่อมส่งผลสำคัญต่อคุณภาพของเยาวชนที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนาประเทศในอนาคต ซึ่งครูสภา ได้ออกข้อบังคับเพื่อให้ครูใช้เป็นแนวทางที่ว่าด้วยจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อวิชาชีพและต่อผู้รับบริการให้ครูเป็นผู้ที่มี วินัย วิสัยทัศน์ ทั้งด้านความรู้และบุคลิกภาพที่ดีในวิชาชีพและให้บริการโดยมีความเมตตาส่งเสริมการเรียนรู้ให้ทัน กับการเปลี่ยนแปลงอย่างเต็มความสามารถและศักยภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2556) ครูในศตวรรษที่ 21จึงต้องมี

ความทันสมัยใส่ใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่มีความสามารถและมีทักษะในการคิดที่หลากหลายอย่างผสมกลมกลืนทั้งทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างเป็นระบบ การคิดแก้ปัญหา มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนที่หลากหลายที่สามารถบูรณาการพัฒนาทักษะทางสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถใช้ทักษะการสอนที่หลากหลายภายใต้การเปลี่ยนแปลงความเป็นครูในยุค 4.0 ดังนั้น ครูต้องทำการสอนและการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างบูรณาการ (Voiner and Palasan, 2014) ซึ่งในการทำวิจัยครูผู้ทำวิจัยต้องทำให้ถูกต้องมีคุณภาพภายใต้จรรยาบรรณของนักวิจัยที่ผู้วิจัยต้องมีความรอบคอบ ทำวิจัยด้วยความรอบรู้ความสามารถ มีความถูกต้องเชิงวิชาการไม่มีผลกระทบหรือสร้างความเสียหายต่อบุคคลสังคมโดยรวม เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เยาวชนและสังคมอย่างแท้จริง

นักศึกษาครูและครูใหม่ซึ่งเป็นผู้ที่กำลังก้าวสู่วัยผู้ใหญ่ที่ต้องทำงานเพื่อพัฒนาเยาวชนอันเป็นกำลังสำคัญของประเทศ เป็นกลุ่มที่เน้นการศึกษาให้มีความสำคัญ เพราะครูกลุ่มนี้ถูกฝึกมาเพื่อให้ทำการสอนและการวิจัยอย่างบูรณาการ ซึ่งเป็นบทบาทที่ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ตาม การสาเหตุของการเป็นครูนักวิจัยอย่างมีจริยธรรมนั้นยังมีการศึกษาน้อยมาก ทั้งที่การเป็นครูที่ดีต้องมีคุณธรรมจริยธรรมกำกับเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพเยาวชนของประเทศ ซึ่งสาเหตุของการเป็นครูนักวิจัยอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีสาเหตุจากมิติต่างๆ ที่หลากหลาย ซึ่งมีงานวิจัยที่สำคัญได้ชี้ให้เห็นว่าการที่ครูได้มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ ครูภายในโรงเรียน ผู้เรียน ชุมชน การเรียนในสถาบันฝึกหัดครู โดยการมีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้สอน เพื่อน การทำกิจกรรม การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทำให้นักศึกษาครูได้รับรู้บทบาทของตน (Sanger and Osguthorpe, 2013; Elliott, 1994) พร้อมทั้งจะพัฒนาผู้เรียนให้มีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทนกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ภายใต้สมรรถนะของการเป็นครูนักวิจัยที่มีคุณธรรมจริยธรรมอันจะสร้างสรรค์ผลงานการวิจัยที่มีคุณภาพไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

การศึกษาเอกลักษณ์ของบุคคลที่นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมตามบทบาทนั้นที่ผ่านมานั้นมีการศึกษาทั้งในทางสังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม แต่อย่างไรก็ตามในการทำงานพฤติกรรมตามบทบาทนั้น Stryker and Burke (2002) ได้เสนอแนะว่าควรนำตัวแปรทางจิตวิทยามาศึกษาร่วมกับเอกลักษณ์ในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพฤติกรรมจะสามารถช่วยให้ทำนายพฤติกรรมได้ดียิ่งขึ้น ในสถานการณ์ครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมครูนักวิจัยอย่างมีจริยธรรม ซึ่งมีผลการศึกษาหลายสถานการณ์ได้ชี้ให้เห็นว่าเจตคติของบุคคลต่อสถานการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นตัวที่มีความใกล้ชิดและสามารถทำนายพฤติกรรมได้อย่างชัดเจน โดยจากการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับเจตคติในสถานการณ์ต่างๆ พบว่า มีการศึกษาสถานการณ์ทางสังคมกับเจตคติในประเด็นต่างๆ เช่น การเรียน การทำงาน การอาสาสมัคร การเมือง เป็นต้น และเป็นตัวแปรสาเหตุกับพฤติกรรม มีตัวแปรเจตคติเป็นตัวทำนายพฤติกรรมและบางเรื่องมีตัวแปรความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างเจตคติกับพฤติกรรม (Kumale, Albarracin and Seignourel, 2010)

จากการประมวลแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น พบว่า พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมานั้นเป็นผลจากเอกลักษณ์ ลักษณะของบุคคลและสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องภายใต้บริบททางสังคมที่จะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะดังกล่าว ฉะนั้น การศึกษาสาเหตุสำคัญของเอกลักษณ์ทางจริยธรรมของครูว่ามีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัยมากน้อยเพียงใด และถ้าหากนำตัวแปรเจตคติที่เป็นตัวแปรทางจิตวิทยามาศึกษาร่วมกับเอกลักษณ์ทางจริยธรรมด้วยจะทำนายพฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัย

ได้มากนักน้อยเพียงใด รวมถึงเป็นการตรวจสอบความมั่นคงของเอกลักษณ์ของนักศึกษาครูว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เมื่อก้าวเข้าสู่วิชาชีพครูที่ได้เจอกับบริบทใหม่ๆ ในวิชาชีพ

ดังนั้น ในการทำวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้นำเจตคติมาศึกษาร่วมกับเอกลักษณ์ทางจริยธรรมเพื่อทำนายพฤติกรรมตามบทบาทของครุณักวิจัย ซึ่งผลการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการที่จะพัฒนาหลักสูตร การกำหนดนโยบายด้วยกลยุทธ์ที่หลากหลาย การหาวิธีการพัฒนาครูเพื่อให้คุณลักษณะแห่งวิชาชีพอย่างแท้จริง อันจะเป็นรากฐานที่มั่นคงให้กับครูที่สามารถปฏิบัติงานทั้งด้านการสอนและการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างผู้เรียน รวมทั้งพัฒนาวิชาชีพครูให้มีความมั่นคงเพื่อสร้างสรรค์สังคมให้เจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติ และพฤติกรรมตามบทบาทของครุณักวิจัย
2. ศึกษาอิทธิพลหลักและอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ระหว่างการมีสติรู้คิดการถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันฝึกหัดครูและการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทของโรงเรียนที่มีต่อเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติ และพฤติกรรมตามบทบาทของครุณักวิจัยจากโมเดลที่ตรวจสอบความตรงแล้ว
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติ และพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ครุณักวิจัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาครูกับครูประจำการและอธิบายว่าประเภทครูเป็นตัวแปรกำกับเส้นทางอิทธิพลใดในโมเดล

สมมติฐานการวิจัย

1. แบบจำลองสมมติฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีรายละเอียดของสมมติฐานย่อยตามเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ดังนี้
 - 1.1 การมีสติรู้คิดมีอิทธิพลทางตรงและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมตามบทบาทของครุณักวิจัยผ่านเอกลักษณ์ทางจริยธรรม และเจตคติต่อพฤติกรรมตามบทบาทของครุณักวิจัย
 - 1.2 การถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันฝึกหัดครูมีอิทธิพลทางตรงและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมตามบทบาทของครุณักวิจัยผ่านเอกลักษณ์ทางจริยธรรมและเจตคติต่อพฤติกรรมตามบทบาทของครุณักวิจัย
 - 1.3 การมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทของโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมตามบทบาทของครุณักวิจัยผ่านเอกลักษณ์ทางจริยธรรมและเจตคติต่อพฤติกรรมตามบทบาทของครุณักวิจัย
2. แบบจำลองโมเดลเชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม และเจตคติต่อพฤติกรรมตามบทบาทของครุณักวิจัยมีความแตกต่างกันระหว่างนักศึกษาครูกับครูประจำการ และค่าเฉลี่ยของตัวแปรแฝงสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติและพฤติกรรมตามบทบาทของครุณักวิจัยมีความแตกต่างระหว่างนักศึกษาครูกับครูประจำการ
3. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการมีสติรู้คิด การถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันฝึกหัดครูและการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทของโรงเรียนที่มีต่อเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติและพฤติกรรมตามบทบาทของครุณักวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูประจำการที่มีอายุงานไม่เกิน 5 ปี ที่ปฏิบัติการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นโรงเรียนของรัฐ จำนวน 13,745 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555-2560) และนักศึกษาครูชั้นปีที่ 5 ที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหรือผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแล้วที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในปีการศึกษา 2560 จำนวน 27,072 คน (สำนักงานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2560)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการกำหนดขนาดตัวอย่าง ใช้วิธีกำหนดตามจำนวนพารามิเตอร์ในโมเดลที่ตรวจสอบความตรงทั้งโดยดูความเชื่อมโยงของจำนวนเส้นที่ต้องการทดสอบ ซึ่งใช้ 20 คนต่อ 1 ค่าพารามิเตอร์จากตัวแปรที่สังเกตได้ และการเปรียบเทียบระหว่างครูประจำการ มีจำนวน 18 เส้น ใช้ตัวอย่างกลุ่มละ 360 คน รวมทั้งสิ้น 720 คน ซึ่งในการเลือกกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi stage Random Sampling) มีการสุ่ม 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 สุ่มจังหวัดที่มีมหาวิทยาลัยในแต่ละภูมิภาค ขั้นตอนที่ 2 สุ่มมหาวิทยาลัย และสุ่มเขตพื้นที่ของระดับประถมศึกษาและใช้เขตมัธยมศึกษาของจังหวัดในแต่ละภูมิภาค ขั้นตอนที่ 3 สุ่มครูประจำการ และนักศึกษาครูในแต่ละวิชาเอก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวนทั้งสิ้น 16 ฉบับ และเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นใหม่ จำนวน 11 ฉบับ และเป็นเครื่องมือปรับปรุงมาจากปัญญา ประดิษฐ์บาท (2556) จำนวน 1 ฉบับ คือ การมีสติรู้คิด ประกอบด้วยแบบวัดย่อย 5 แบบวัด คือ การจัดการตนเอง การยึดมั่นในหน้าที่ การมุ่งความสำเร็จ การมีวินัยในตนเองและความสุขุมรอบคอบ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ในส่วนของขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดในการสร้างมาตรวัดตัวแปร คณะผู้วิจัยได้ศึกษานิยามเชิงทฤษฎีและแปลงมาสู่นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรแล้วกำหนดประเด็นสำคัญและพฤติกรรมบ่งชี้ กำหนดข้อคำถามทั้งทิศทางบวกและทางลบ และกำหนดมาตราประเมิน ในที่นี้กำหนดเป็นมาตราประเมินค่าจากคะแนนรวม (Summated rating scale) จำนวน 6 ระดับ แล้วกำหนดเป็นผังในการทำเครื่องมือวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่

ในการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัยนั้น สำหรับแบบวัดทั้ง 16 แบบวัด ได้วิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือใช้วิธีการหาค่าประจักษ์เชิงยืนยัน และค่าความเที่ยง โดยตัวแปรการมีสติรู้คิด มี 5 องค์ประกอบ มีแบบวัด 5 แบบวัด คือ การจัดการตนเอง การยึดมั่นในหน้าที่ การมุ่งความสำเร็จ การมีวินัยในตนเอง มีสัมประสิทธิ์แอลฟา .737, .783, .767, .714, และ .693 ตามลำดับ ตัวแปรการถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันฝึกหัดครู มี 3 องค์ประกอบ มีแบบวัด 3 แบบวัด คือ การสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน การทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลนัยสำคัญ และการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทโรงเรียน มีสัมประสิทธิ์แอลฟา .938, .922, .840, .812 ตามลำดับ ตัวแปรเอกลักษณ์ทางจริยธรรม มี 3 องค์ประกอบ มีแบบวัด 3 แบบวัด คือ ความเด่นของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม ความภาคภูมิใจในบทบาท และความสำคัญของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม มีสัมประสิทธิ์แอลฟา .862, .903, และ .891 ตามลำดับ ตัวแปรเจตคติต่อพฤติกรรมตามบทบาท มีองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ มีแบบวัด 2 แบบวัด คือ เจตคติต่อพฤติกรรมตามบทบาทของการจัดการเรียนรู้ และเจตคติต่อพฤติกรรมบทบาทการวิจัย มีสัมประสิทธิ์แอลฟา .900, และ .876 ตามลำดับ และตัวแปรพฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัย มี 2 องค์ประกอบ มีแบบวัด 2 แบบวัด คือ แบบวัดพฤติกรรมบทบาทด้านการจัดการเรียนรู้ และพฤติกรรมตามบทบาทด้านการวิจัย และมีสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ

.897 และ .857 ตามลำดับ ซึ่งการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดทุกตัวแปร โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าทุกโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นการแสดงว่าโมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าสัมประสิทธิ์ องค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง .20 ถึง .89 และมีความแปรผันร่วมระหว่างองค์ประกอบย่อยกับองค์ประกอบหลักระหว่าง .12 ถึง .79

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยใช้การประสานงานโดยทำหนังสือร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยทีมนักวิจัยและมีผู้ช่วยนักวิจัยในพื้นที่ที่มีความรู้ความเข้าใจในเทคนิคและวิธีการเก็บข้อมูล และสามารถประสานงานกับหน่วยงานและกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ได้ดี ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด จำนวน 720 คน จากนักศึกษาครู จำนวน 360 คน และครูประจำการ จำนวน 360 คน มีเจ้าหน้าที่ในส่วนงานและอาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยช่วยอำนวยความสะดวก โดยมีระยะเวลาเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2559 ถึงเดือนมกราคม 2560 จากกลุ่มตัวอย่างในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริงทั้งหมด 720 คน จาก 740 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนแรก เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัย ซึ่งมีแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลและวิธีทางสถิติ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ใช้สถิติบรรยาย เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป 2) วิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติบรรยาย เช่น ค่าความถี่ ร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง 3) วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน ค่าความถี่ ของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการพัฒนาโมเดลเพื่อทราบลักษณะการแจกแจงของตัวแปร 4) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติและพฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัย และส่วนที่สอง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาวิจัยตามวัตถุประสงค์/สมมติฐานการวิจัย ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติและ พฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัยในภาพรวมที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และคำนวณขนาดของอิทธิพลทางตรงของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเอกลักษณ์ทางจริยธรรม และเจตคติ และคำนวณขนาดอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัยด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ 2) การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงที่มีต่อตัวแปรสังเกตเป็นค่าต่อเนื่องเพื่อตรวจสอบอิทธิพลระหว่างการมีสติรู้คิด การเรียนรู้จากสถาบันฝึกหัดครู และการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทของโรงเรียนที่มีต่อเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติและพฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัย ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งเป็นการทดสอบอิทธิพลร่วมของตัวแปรแฝงโดยการสร้างตัวแปรปฏิสัมพันธ์จากตัวคูณตัวแปรแฝงภายนอกที่ต้องการศึกษาอิทธิพลร่วมซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้สามารถใช้กับแบบจำลองที่สลับซับซ้อนได้ดี 3) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยเชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ เจตคติและพฤติกรรมตาม

บทบาทของนักวิจัยระหว่างนักศึกษาคูกับครูประจำการ ซึ่งคณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยโดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. พัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติ และพฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบโครงสร้างของปัจจัยเชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติและพฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลักจากการปรับแก้แล้ว มีค่า X^2 เท่ากับ 251.600 (df=73) X^2/df เท่ากับ 3.45, CFI เท่ากับ 0.986, RMSEA เท่ากับ 0.058 (ช่วงความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 90 อยู่ระหว่าง 0.051 ถึง 0.066) p เท่ากับ 0.039, AGFI เท่ากับ 0.922, GFI เท่ากับ 0.958 และ CN เท่ากับ 271.587 นั้นแสดงว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรการถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันฝึกหัดครู ตัวแปรการมีสติรู้คิด ตัวแปรการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทโรงเรียน ตัวแปรเอกลักษณ์ทางจริยธรรม ตัวแปรเจตคติต่อพฤติกรรมตามบทบาท สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัยได้ร้อยละ 85 ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามบทบาทครูนักวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 มากที่สุด คือ เอกลักษณ์ทางจริยธรรม (ได้แก่ ความเด่นของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม ความภาคภูมิใจในบทบาท และความสำคัญของเอกลักษณ์) โดยมีสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .793 รองลงมาคือ การถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันฝึกหัดครู (ได้แก่ การได้รับการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน การทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลนัยสำคัญ) มีสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .056 การมีสติรู้คิด (ได้แก่ การจัดการตนเอง การยึดมั่นในหน้าที่ การมุ่งความสำเร็จ การมีวินัยและการสุขุมรอบคอบ) มีสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .322 และเจตคติต่อพฤติกรรมตามบทบาท สัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .106 ตามลำดับ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทโรงเรียนผ่านเจตคติต่อพฤติกรรมตามบทบาท มีสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .032

2. ศึกษาอิทธิพลหลักและอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ระหว่างการมีสติรู้คิดการถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันฝึกหัดครูและการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทของโรงเรียนที่มีต่อเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติ และพฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัยจากโมเดลที่ตรวจสอบความตรงแล้ว

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการมีสติรู้คิดกับการถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันฝึกหัดครูและการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทโรงเรียนที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติต่อพฤติกรรมตามบทบาทครูนักวิจัยและพฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัย

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติ และพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ครูนักวิจัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาคูกับครูประจำการและอธิบายว่าประเภทครูเป็นตัวแปรกำกับเส้นทางอิทธิพลใดในโมเดล

ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาอิทธิพล โดยการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติต่อพฤติกรรมบทบาทของครูนักวิจัย พฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัยของนักศึกษาครูกับครูประจำการ มีลักษณะโครงสร้างเป็นแบบเดียวกัน และมีค่าพารามิเตอร์ของเมตริกซ์ อิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรแฝงภายในและตัวแปรแฝงภายนอกไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติ และพฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัย คณะผู้วิจัยได้อภิปรายผลเพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ

1. พัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติ และพฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า การถ่ายทอดทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงต่อเอกลักษณ์ทางจริยธรรม และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมบทบาทของครูนักวิจัยนั้น เป็นไปได้ว่า สถาบันฝึกหัดครูเป็นหน่วยงานสังคมที่พัฒนาบุคคลอย่างเป็นทางการ ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมนักศึกษา โดยอาศัยกิจกรรมพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันของสมาชิก ทำให้บุคคลมีการเรียนรู้ ก่อให้เกิดการพัฒนาด้านบุคลิกภาพ แนวความคิด ประสบการณ์ต่างๆ ที่เหมาะสมทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ เป็นแรงจูงใจที่ก้าวต่อไป เพื่อแสวงหาและพัฒนาเอกลักษณ์ของตน โดยที่สถาบันฝึกหัดครูนั้นได้พัฒนาเอกลักษณ์ทางศีลธรรม จริยธรรมที่ดีงาม และสะท้อนไปยังพฤติกรรมทำให้บุคคลเลือกที่จะทำพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมภายใต้เอกลักษณ์ที่ถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีความเข้มแข็ง (Carter, 2013) ผลการวิจัยที่พบว่า การมีสติรู้คิดมีอิทธิพลทางตรงต่อเอกลักษณ์ทางจริยธรรม และมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัยผ่านเอกลักษณ์ทางจริยธรรม ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าการมีสติรู้คิดซึ่งเป็นลักษณะของจิตเดิมของบุคคลนั้นได้ถูกกล่อมเกลามานานและฝังลึกจนทำให้บุคคลนำมาใช้ภายใต้การวางแผนในการจัดการตนเองอย่างเป็นระบบ มีวินัยด้วยความสุขุมรอบคอบ โดยมีความยึดมั่นในบทบาทหน้าที่ของความเป็นครูที่เข้าไปเพื่อให้งานมีความสำเร็จนั้นทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกรักที่ต่อตนเองและปฏิบัติงานด้วยความรู้สึกที่ดีตระหนักในบทบาทหน้าที่ ความเป็นตัวเองจนทำให้เขามองเห็นความโดดเด่น และมีความภาคภูมิใจในความเป็นครูที่ต้องปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบด้วยการจัดการเรียนรู้และการวิจัยควบคู่กันเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีที่บุคคลที่เป็นครูหรือจะเป็นครูในอนาคตที่สร้างความมั่นคงทางจิตให้กับตนเอง ให้พวกเขายึดถือปฏิบัติซึ่งผลการวิจัยพิสูจน์ลักษณะโครงสร้างทางสังคมที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์และสะท้อนไปยังพฤติกรรมตามบทบาทจำนวนมากที่ใช้ทฤษฎีเอกลักษณ์ของบุคคลของ Stryker อาทิ ผลงานวิจัยของ Owen and Serpe (2003); Stets and Ceven (2007) ซึ่งได้ศึกษาเอกลักษณ์ที่มีผลต่อพฤติกรรมตามบทบาทในหลายบริบทตั้งแต่ความเป็นบิดา มารดา นักศึกษา ฯลฯ ซึ่งผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า เอกลักษณ์ของบุคคลส่งผลต่อพฤติกรรมตามบทบาท นั่นคือ การที่ครูนักวิจัยที่มีเอกลักษณ์ทางจริยธรรมก็ส่งผลต่อพฤติกรรมตามบทบาททั้งด้านการจัดการเรียนรู้ และการวิจัยอย่างมีจริยธรรม และยึดมั่นในจรรยาบรรณในวิชาชีพครูด้วย และจากผลการวิจัยที่พบว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติต่อพฤติกรรมตามบทบาท และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมตามบทบาทของครูนักวิจัย ผลที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อพฤติกรรมนั้นเป็นประเด็นที่มีความสนใจในเชิง

ทฤษฎี แนวคิด และผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าการที่บุคคลได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องใน สถานการณ์ต่างๆ บุคคลจะซึมซับแนวคิด ความรู้สึก บุคลิกภาพ ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีแล้วนำไปสู่ การปรับเป็นของตนเอง เลือกที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรม นักศึกษาครู และครูก็เช่นเดียวกัน การได้มีโอกาส ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภายในโรงเรียน คือ นักเรียน เพื่อนครู ผู้บริหาร บุคคลในชุมชนของโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง การที่บุคคลจะแสดงออกโดยเลือกกระทำพฤติกรรมใดนั้นขึ้นอยู่กับว่าบุคคลรับรู้ พฤติกรรมของคนอื่นในสังคมของครู ทำให้ครูกำหนดถึงผู้เรียน มีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน มี การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีในสังคม รวมทั้งมีการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนา ผู้เรียนเป็นแนวทางที่จะเลือกพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยอาศัยกระบวนการวิจัยที่ครูเองต้องยึด มั่นในจรรยาบรรณของนักวิจัยเป็นหลักเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปัจจัยทางสังคมที่นักศึกษาครูได้รับปฏิสัมพันธ์ในบริบทต่างๆ การเรียนรู้ทางสังคมอันเกิดจากประสบการณ์ใน หลากหลายมิติจากการเรียนรู้ในหลักสูตร การทำกิจกรรมในฐานะนักศึกษา การทำกิจกรรมในการพัฒนาวิชาชีพครู การเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญทางวิชาชีพครูช่วงก่อนเข้าสู่วิชาชีพครูทำให้เกิดเจตคติ ที่ดี และได้ถูกนำไปใช้เมื่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและการประกอบวิชาชีพครู (Boylan and Woolsey, 2015) สอดคล้องกับการศึกษาของจิตตรี จิตแจ้ง และจิตเจริญ ศรขวัญ (2562) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผล ต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัด ปทุมธานี พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์มีระดับเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาคณะครุศาสตร์ส่วนใหญ่ได้มีการเรียนรู้ รับรู้ มี ความเข้าใจ และมีโอกาสได้เรียนรู้กับ คณาจารย์คณะครุศาสตร์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีและอาจประทับใจในบรรยากาศการเรียนการสอนของคณาจารย์คณะ ครุศาสตร์และหรือคุณครูที่เคยสอนนักศึกษาในชั้น มัธยมศึกษา จึงทำให้นักศึกษาที่เรียนในคณะครุศาสตร์ทุก สาขาวิชา มีระดับเจตคติต่อวิชาชีพครูอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ศึกษาอิทธิพลหลักและอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ระหว่างการมีสติรู้คิดการถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบัน ฝึกหัดครูและการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทของโรงเรียนที่มีต่อเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติ และพฤติกรรมตาม บทบาทของครูนักวิจัยจากโมเดลที่ตรวจสอบความตรงแล้ว

ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลหลักที่สำคัญ คือ ในส่วนของอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ปรากฏผลการวิเคราะห์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตของตัวแปรจิตกับตัวแปรสังเกตทางสังคม คือ การถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบัน ฝึกหัดครูกับการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทของโรงเรียน กล่าวคือ ซึ่งเป็นตัวแปรสังเกตของการมีสติรู้คิด คือ การจัดการ ตนเอง การยึดมั่นในหน้าที่ การมุ่งความสำเร็จ การมีวินัยและความสุขุมรอบคอบกับการถ่ายทอดทางสังคมจาก สถาบันฝึกหัดครู คือ ตัวแปรการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน การทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการมีปฏิสัมพันธ์กับ บุคคลนั้นสำคัญนั้น พบว่าเมื่อเพิ่มตัวแปรสังเกตแต่ละตัวของตัวแปรการถ่ายทอดทางสังคม ต่างมีอิทธิพลแยกออก จากกันอย่างชัดเจน สำหรับการมีสติกับการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทของโรงเรียน ก็พบผลเช่นเดียวกันกับการมีสติรู้คิด กับการถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันฝึกหัดครูต่างมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้และการสอนโดยใช้การวิจัยเป็น ฐานแยกออกจากกันอย่างชัดเจน

ทั้งนี้ การที่บุคคลมีเอกลักษณ์นั้นจะมีผลมาจากบุคลิกภาพ และการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทของสังคมโดยที่บุคคลกับโครงสร้างทางสังคมเป็นสิ่งที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งซึ่งมีผลต่อความผูกพันในบทบาทของบุคคล การที่บุคคลเข้าไปสังสรรค์ในสังคมตามสถานภาพ ทำให้บุคคลมีโอกาสดisplayบทบาทของตนเองตามสถานภาพนั้นๆ มีผลทำให้บุคคลแสดงความเป็นตัวตนของเอกลักษณ์ตามบาท เช่น ความเป็นนักศึกษา อย่างไรก็ตาม การที่บุคคลมีอารมณ์และพื้นฐานของความเป็นกลุ่มที่เข้าไปสังสรรค์ในสังคมตามสถานภาพทำให้บุคคลมีความเด่นทางเอกลักษณ์สูงกว่าการ displayบทบาทตามสถานภาพอย่างเดียว (Walker and Lynn, 2013) และการที่นักศึกษาครูและครูประจำการจากการก้าวเข้าสู่วิชาชีพที่มีองค์กรควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งการพัฒนาเอกลักษณ์วิชาชีพครูของครูใหม่มีปัจจัยที่สำคัญ คือ ประสบการณ์ในอดีตที่มีการพัฒนาเอกลักษณ์ในวิชาชีพครูอย่างมีเป้าหมายและการมีปฏิสัมพันธ์กับเครือข่ายทางสังคมหรือบริบททางสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น นักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง เป็นต้น ซึ่งจะมีบทบาททั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการทั้งระดับบุคคลและองค์กรที่ทำงานเชื่อมโยงกัน (Sutertand, Howard and Markaus-Kaite, 2010) ทำให้ครูใหม่รับรู้บทบาทในสถานะสมาชิกใหม่ เกิดการทำงานอย่างมีวิจักษณ์มากขึ้น มีการรับรู้ทางอารมณ์และความมั่นคงของเอกลักษณ์แห่งวิชาชีพโดยกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในสถานการณ์ที่ครูเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานอย่างต่อเนื่องทำให้บุคคลปรับเอกลักษณ์ในวิชาชีพอีกครั้งหนึ่งซึ่งเป็นการสวมบทบาทที่แท้จริงในวิชาชีพ (Shapiro, 2010) ซึ่งเป็นลักษณะของการเปลี่ยนแปลงที่จะช่วยพัฒนาเอกลักษณ์ในวิชาชีพให้มีความเข้มแข็งและคงทนต่อไป และจากแนวคิดของ Snyder and Canter อ้างถึงใน Leitch, (2010) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะของบุคคลมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันสูงกับสถานการณ์ทางสังคมอาจจะมีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันที่มีผลต่อบุคคลหรือพฤติกรรมของบุคคลในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือบางครั้งอาจจะมีความเกี่ยวข้องกับความเข้มข้นของสถานการณ์ ถ้าสถานการณ์ใดมีความเข้มข้นมากก็ย่อมทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนไปได้ ทำให้มีการศึกษาเกี่ยวกับความเข้มข้นของสถานการณ์กับคุณลักษณะของบุคคลเกี่ยวกับพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน ที่ใช้การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับความเข้มข้นในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับการจัดการเรียนการสอนจากสถาบันที่มีต่อพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนเปลี่ยนไปตามสถานการณ์และความเข้มข้นของการเรียนรู้ด้วยตนเองมีการเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ หากสถานการณ์ในการเรียนในสถาบันมีความเข้มข้นน้อย ทำให้การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองก็มีความเข้มข้นสูงและมีผลต่อพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและสถานการณ์การเรียนรู้ในสถาบันต่างก็มีอิทธิพลร่วมกันต่อพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน (Leitch, 2010) และการศึกษาของกฤษณะโชติ บัวหล้า (2561) ที่ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมุ่งมั่นในการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นรุ่นแรกของครอบครัว พบว่า พฤติกรรมกระตือรือร้นในการเรียนมีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์ที่ปรึกษา/ใกล้ชิด รวมถึงพฤติกรรมอุทิศตนให้กับการเรียนมีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน/รุ่นพี่

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของเอกลักษณ์ทางจริยธรรม เจตคติ และพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ครูนักวิจัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาครูกับครูประจำการและอธิบายว่าประเภทครูเป็นตัวแทนกำกับเส้นทางอิทธิพลใดในโมเดล

ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นตัวตนและความมั่นคงของเอกลักษณ์ของบุคคลที่ถูกสังสรรค์ร่วมกับสถานการณ์ทางสังคมนั้นมีความเข้มข้นในการที่จะเข้าไปมีอิทธิพลเข้ามามีบทบาทต่อความเป็นตัวตนของบุคคลที่

เข้าไปปะทะสังสรรค์ในสถานการณ์ทางสังคมมากหรือน้อย ซึ่งในสถานการณ์ทางสังคมจะมีตัวแทนสังคมในการถ่ายทอดทางสังคมซึ่งเป็นลักษณะของการ Resocialization ของเอกลักษณ์ ในการปรับเปลี่ยนเอกลักษณ์ในวิชาชีพครูนั้นจะปรับเปลี่ยนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับกรยอมรับหรือความคาดหวังในวิชาชีพครู ความขัดแย้งระหว่างความต้องการกับค่านิยมทางสังคมที่ทำให้เกิดความชัดเจนในบทบาทรวมทั้งความเข้มแข็งของเอกลักษณ์ที่ถูกพัฒนาขึ้นในสถาบันการฝึกหัดครู

การเข้าสู่วิชาชีพที่มีองค์กรควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งการพัฒนาเอกลักษณ์วิชาชีพครูของครูใหม่มีปัจจัยที่สำคัญ คือประสบการณ์ในอดีตที่มีการพัฒนาเอกลักษณ์ในวิชาชีพครูอย่างมีเป้าหมายและการมีปฏิสัมพันธ์กับเครือข่ายทางสังคมหรือบริบททางสังคมที่มีความเชื่อมโยงกับการศึกษา เช่น นักเรียน เพื่อนครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง เป็นต้น ทำให้ครูใหม่รับรู้บทบาทในสถานะสมาชิกใหม่ เกิดการทำงานอย่างมีวิจารณญาณมากยิ่งขึ้น มีการรับรู้ทางอารมณ์และความมั่นคงของเอกลักษณ์แห่งวิชาชีพโดยกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม ซึ่งเป็นลักษณะของการเปลี่ยนแปลงที่จะช่วยพัฒนาเอกลักษณ์ในวิชาชีพให้มีความเข้มแข็งและคงทนต่อไป นอกจากนี้ เอกลักษณ์เชิงวิชาชีพของบุคคลที่มีการปรับเปลี่ยนนั้นมีปัจจัยที่สำคัญเกิดจากองค์กร กล่าวคือ วัฒนธรรมองค์กรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบและเป็นลำดับขั้นตามบทบาทของบุคคลที่จะมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กัน ทำให้พนักงานใหม่มีจินตภาพที่เกี่ยวกับตนเอง งาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงาน หรือการมีพี่เลี้ยงในการทำงานในระยะแรกทำให้เกิดการเรียนรู้วิธีการทำงาน ทำให้มีการปรับเอกลักษณ์ของตนในการทำงานอีกครั้งตามบริบทและนโยบายขององค์กร (Jimenez and Garcia, 2014) นอกจากนี้ ในการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานนั้นจะได้รับการถ่ายทอดตั้งแต่วัยรุ่นที่เตรียมตัวเรียนในระดับอุดมศึกษาเป็นสำคัญในระยะแรก เมื่อเข้าสู่การเรียนในระดับอุดมศึกษาจะมีการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพอย่างเป็นระบบเพื่อปลูกฝังความรู้ความสามารถในการทำงาน บริบทของสังคมของโลกของทำงาน รวมไปถึงการถ่ายทอดคุณธรรม จริยธรรมในการทำงานในโลกของวิชาชีพ ทำให้นักศึกษาเรียนรู้เทคนิคต่างๆ ในการทำงาน การปรับตัว สร้างเจตคติที่ดีในการทำงาน เพื่อจะได้วางแผนในการเข้าสู่อาชีพได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในการทำงาน (Bogt, Raaijmakers and Wel, 2005)

มีนักวิจัยได้ศึกษาเอกลักษณ์ของนักศึกษาครูและการศึกษาเอกลักษณ์ของครูที่เข้ามาใหม่โดยทำงานตั้งแต่ 1 ถึง 5 ปี ในการศึกษาเอกลักษณ์นักศึกษาครูจะมีการศึกษาเอกลักษณ์ในวิชาชีพกับนักศึกษาที่กำลังเรียนในหลักสูตรที่ยังไม่ได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยในช่วงของการเป็นนักศึกษาครูได้มุ่งศึกษาตัวแปรที่เป็นสาเหตุของการมีเอกลักษณ์ในวิชาชีพครู โดยตัวแปรที่ถูกนำมาศึกษามากคือ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นในเรื่องสร้างการรู้คิด เจตคติในวิชาชีพ คุณลักษณะเฉพาะ ทักษะและพฤติกรรมในวิชาชีพครู (Timostsuk and Ugaste, 2010) การทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองของนักศึกษารวมทั้งการหล่อหลอมให้เกิดวิสัยทัศน์ ความรู้และความสามารถ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความตระหนักในบทบาท วัฒนธรรม ลักษณะทางสังคม โดยนักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมที่หลากหลายที่ไม่เป็นความรู้ในเชิงทฤษฎี แต่เป็นความรู้และพฤติกรรมต่างๆ ทางสังคมที่มีความหลากหลาย (Milem and Liang, 2004) การทำกิจกรรมหรือการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมกลุ่มเรียน นอกกลุ่มเรียน รวมทั้งบุคคลสำคัญ อาจจะเป็นอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาหรือบุคคลที่นักศึกษายึดเป็นแบบอย่างที่มีลักษณะโดดเด่น (Meijer, Graf and Meirink, 2011) รวมถึงการศึกษาในระหว่างการศึกษาประสบการณ์วิชาชีพครูที่นักศึกษาครูได้เผชิญกับสถานการณ์จริงที่มีบริบทของผู้เรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา

แนวนโยบายของสถานศึกษาที่นำไปสู่การแสวงหาและการปรับตัวของนักศึกษาครู แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีการช่วยเหลือดูแลจากสถาบันฝึกหัดครูโดยอาจารย์นิเทศและอาจารย์ที่ปรึกษา โดยความร่วมมือกับครูพี่เลี้ยงที่จะช่วยพัฒนาความเป็นวิชาชีพครูที่เด่นชัด (Hong, 2010) สำหรับครูใหม่จะมีการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความเข้มแข็งในวิชาชีพของตนให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและความเป็นตัวตนของตนเองอย่างบูรณาการที่ทำให้ตนเองไม่ทำให้ตนเองเกิดความขัดแย้งทางจิตและปรับตัวได้ (Kemmis et al., 2014) เมื่อก้าวเข้าสู่โลกของอาชีพจะได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอีกครั้งตามบริบทที่ครูใหม่ต้องเผชิญ เอกลักษณะความเป็นวิชาชีพครูค่อยปรับเปลี่ยนหรือถูกพัฒนาขึ้นจากการได้มีปฏิสัมพันธ์กับระบบและบริบทของโรงเรียน สังคม โดยเฉพาะจากประสบการณ์ของการสอนที่ตนเองได้แสดงบทบาทเต็มที่ในฐานะครูใหม่จากประสบการณ์ด้านการสอน ประสบการณ์ในอดีต การศึกษาจากมหาวิทยาลัย การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน รวมถึงบริบทอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เช่น เพื่อนครู ชุมชน การฝึกหัดอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นวิชาชีพครู เป็นต้น (Flores and Day, 2006) ทั้งนี้ มีผลที่สอดคล้องกันว่า เอกลักษณะในวิชาชีพครูใหม่มีการปรับเปลี่ยนไปตามแนวทางของการ Resocialization ตามบริบทและสถานการณ์ใหม่ที่มาเกี่ยวข้องในการประกอบวิชาชีพครู คือ ปัจจัยจากนักเรียน เพื่อนร่วมวิชาชีพ ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และบุคคลในเครือข่ายชุมชน (Flores and Day, 2006) รวมไปถึงการทำงานทางด้านการศึกษากับเครือข่ายทางสังคมกับเพื่อนร่วมวิชาชีพครู การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ (Kassila and Auriola, 2010) แต่อย่างไรก็ตาม เอกลักษณะเชิงวิชาชีพครูที่ได้รับการพัฒนามาจากสถาบันฝึกหัดครูก็ยังถูกนำมาใช้ในการแสดงพฤติกรรมในการประกอบวิชาชีพครูของครูเช่นกัน (Shapiro, 2010) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของเอกลักษณะของนักศึกษาครูกับครูประจำการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 คณะครูศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ซึ่งทำหน้าที่ในการผลิตครูโดยตรงควรมีการพัฒนาให้นักศึกษาให้มีคุณลักษณะของการเป็นครูนักวิจัยที่สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีหลักสูตรที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งพัฒนานักศึกษาครู สามารถแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้สร้างสรรค์ โดยอาศัยกระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ โดยควรเน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี โดยที่ให้นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาจากสถานการณ์จริงอย่างต่อเนื่อง ฝึกทำวิจัยปฏิบัติการเล็กๆ ในขณะที่เรียนร่วมกับครู และมีอาจารย์คอยให้คำชี้แนะเมื่อเข้าสู่การฝึกประสบการณ์สามารถที่จะใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้และแก้ปัญหาพัฒนาผู้เรียนได้ตามศักยภาพผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

1.2 นักศึกษาครูและครูประจำการควรได้รับการพัฒนาด้านบุคลิกภาพของความเป็นครูอย่างมีหลักวิชาการ เพื่อให้เกิดสติรู้คิดด้วยตนเองได้ เกิดความสุขรอบคอบ จัดการตนเองอย่างมีวินัย ใส่ใจในเป้าหมายของวิถีชีวิตครู มั่นคงต่อความเชื่อมั่นศรัทธาในวิชาชีพครู ยึดมั่นในหลักธรรมจรรยาบรรณในวิชาชีพ พร้อมทั้งการพัฒนาตนเองและพัฒนาผู้เรียน เข้ารับการพัฒนาและฝึกปฏิบัติสิ่งใหม่ๆ ในการประกอบวิชาชีพให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยทดลองหรือสร้างหลักสูตรในการพัฒนาทั้งด้านการจัดการเรียนรู้และการวิจัย อาจแนะนำตัวแปรที่เป็นสาเหตุมาศึกษาร่วมพัฒนาการรู้คิดที่ดี สร้างความโดดเด่นให้มีความสำคัญเพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจในวิชาชีพที่ดี

2.2 เพื่อให้ทราบพัฒนาการเอกลักษณ์ทางจริยธรรมของนักศึกษา ควรศึกษาระยะยาวด้วยการวัดซ้ำในกลุ่มนักศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนกระทั่งจบหลักสูตรด้วยเครื่องมือเดิมเพื่อพิสูจน์ประสิทธิภาพที่เปลี่ยนแปลงหรือมีความคงที่ในการวัดแต่ละครั้งหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะโชติ บัวหล้า. (2561). ปัจจัยทางจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมุ่งมั่นในการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นรุ่นแรกของครอบครัว [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. (2556). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 130 ตอนพิเศษ 130 ง, 64–71.
- จิตตรี จิตแจ้ง, & จิตเจริญ ศรีขวัญ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 13(1), 23–36.
- Bogt, T. T., Raaijmakers, Q., & van Wel, F. (2005). Socialization and development of work ethic among adolescents and young adults. *Journal of Vocational Behavior*, 66, 420–437.
- Boylan, M., & Woolsey, I. (2015). Teacher education for social justice: Mapping identity spaces. *Teaching and Teacher Education*, 47, 62–71.
- Carter, M. J. (2013). Advancing identity theory: Examining the relationship between activated identities and behavior in different social contexts. *Social Psychology Quarterly*, 76(3), 203–233.
- Elliot, J. (1994). Research on teachers' knowledge and action research. *Educational Action Research*, 2, 133–140.
- Flores, M. A., & Day, C. (2006). Contexts shape and reshape new teachers' identities: A multi-perspective study. *Teaching and Teacher Education*, 22, 219–232.
- Jimenez, E. G., & Garcia, R. L. (2014). Identity of inmate and a new space of re-socialization after leaving the correctional institution. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 132, 351–356.
- Kassila, R., & Auriola, A. (2010). Towards a collaborative, interactionist model of teacher change. *Teaching and Teacher Education*, 43, 104–113.

- Kemmis, S., Heikkinen, H. L. T., Fransson, G., Aspfors, J., & Edwards-Groves, C. (2014). Mentoring of new teachers as a contested practice: Supervision, support and collaboration self-development. *Teaching and Teacher Education*, 26, 854–862.
- Kumkale, G. J., Albarracin, D., & Seignourel, P. J. (2010). The effects of source credibility in the presence or absence of prior attitudes: Implications for the design of persuasive communication campaigns. *Journal of Applied Social Psychology*, 40(6), 1325–1356.
- Hong, J. Y. (2010). Pre-service and beginning teacher professional identity and its relation to dropping out of the profession. *Teaching and Teacher Education*, 26, 1530–1543.
- Leitch, R. (2010). Masks as self-study: Challenging and sustaining teachers' personal and professional personae in early-mid career life phases. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 16(3), 329–352.
- Martins, D., & Carvalho, C. (2013). Teachers' feedback and students' identity: An example of elementary school students in Portugal. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 82, 302–306.
- Meijer, P. C., de Graaf, G., & Meirink, J. (2011). Key experiences in student teachers' development. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 17(1), 115–129.
- Milem, J. F., Umbach, P. D., & Liang, T. H. C. (2004). Exploring the perpetuation hypothesis: The role of colleges and universities in a desegregated society. *Journal of College Student Development*, 45(6), 668–700.
- Owens, T. J., & Serpe, R. T. (2003). The role of self-esteem in family identity salience and commitment among Blacks, Latinos, and Whites. In J. P. Burke, T. J. Owens, R. T. Serpe, & P. A. Thoits (Eds.), *Advances in identity theory and research* (pp. 124–265). Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Sanger, M. N., & Osguthorpe, R. D. (2013). Modeling as moral education: Documenting, analyzing and addressing a central belief of preservice teachers. *Teaching and Teacher Education*, 29, 167–176.
- Shapiro, S. (2010). Revisiting the teachers' lounge: Reflections on emotional experience and teacher identity. *Teaching and Teacher Education*, 26, 616–621.
- Stets, J. E., & Carter, M. J. (2007). The moral identity: A principle identity. In J. McClelland & T. J. Fararo (Eds.), *Purpose, meaning, and action: Control system theories in sociology* (pp. 293–316). Palgrave Macmillan.
- Stryker, S., & Burke, P. J. (2000). The past, present, and future of identity theory. *Social Psychology Quarterly*, 63(4), 284–297.

- Sutherland, L., Howard, S., & Markauskaite, L. (2010). Professional identity creation: Examining the development of beginning pre-service teachers. *Teaching and Teacher Education*, 26, 455–465.
- Timotsuk, I., & Ugaste, A. (2010). Student teachers' professional identity. *Teaching and Teacher Education*, 26, 1563–1570.
- Voinar, M., & Palasan, T. (2014). Teachers' professional identity in the 21st century Romania. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 128, 361–365.
- Walker, M., & Lynn, F. B. (2013). The embedded self: A social networks approach to identity theory. *Social Psychology Quarterly*, 72(2), 151–179.